

Diplomski studij

Informacijska i komunikacijska tehnologija:

Telekomunikacije i informatika

Računarstvo:

Programsko inženjerstvo i informacijski sustavi

Računarska znanost

Raspodijeljeni sustavi

6.

Web 2.0 i usluge weba

Ak.god. 2008./2009.

Creative Commons

- dijeliti umnožavati, distribuirati i javnosti priopćavati djelo
- remiksirati prerađivati djelo

pod sljedećim uvjetima:

(i)

 imenovanje. Morate priznati i označiti autorstvo djela na način kako je specificirao autor ili davatelj licence (ali ne način koji bi sugerirao da Vi ili Vaše korištenje njegova djela imate njegovu izravnu podršku).

nekomercijalno. Ovo djelo ne smijete koristiti u komercijalne svrhe.

 dijeli pod istim uvjetima. Ako ovo djelo izmijenite, preoblikujete ili stvarate koristeći ga, preradu možete distribuirati samo pod licencom koja je ista ili slična ovoj.

U slučaju daljnjeg korištenja ili distribuiranja morate drugima jasno dati do znanja licencne uvjete ovog djela. Najbolji način da to učinite je linkom na ovu internetsku stranicu.

Od svakog od gornjih uvjeta moguće je odstupiti, ako dobijete dopuštenje nositelja autorskog prava. Ništa u ovoj licenci ne narušava ili ograničava autorova moralna prava.

Tekst licencije preuzet je s http://creativecommons.org/.

Sadržaj predavanja

- Uvod
- Ideja
- Usporedba s drugim modelima
- Vrste usluga weba
- Jezici i protokoli: SOAP, WSDL, UDDI
- Usluge weba temeljene na RPC-u
- Usluge weba temeljene na dokumentima
- Uslužno orijentirana arhitektura
- Usluge weba temeljene na stanju resursa

Web 2.0

- pojam nastao u O'Reilly Media (2003)
- ideja: Internet kao platforma poput operacijskog sustava
- potiče inovacije i sastavljanje funkcionalnih dijelova iz neovisnih izvora
- korisnici postaju središte
  - interaktivnost, sudjelovanje, objavljivanje
- višemedijski sadržaji (glazba, video, lokacije, slike, karte, ...)

Tehnologija

- RIA (Rich Internet Applications)
  - Flash
  - Ajax (Asynchronous JavaScript and XML)
    - JavaScript programski okviri: JQuery, Yahoo UI Library, ExtJS, Dojo, ...
    - HTML
    - CSS (Cascading Style Sheets)
    - XML
  - Eclipse Platform
  - GWT (Google Web Toolkit)
- SOA (Service Oriented Architecture)
  - Feeds (RSS Really Simple Syndication, Atom)
  - usluge weba (SOAP, WSDL, UDDI)
  - kombiniranje sadržaja mashup (podaci, ljudi)

Socijalni web/mreže

- označavanje sadržaja (tagging) svatko može označiti stranicu
- wiki uređivanje svi mogu mijenjati stranice
- blogovi (web log) dnevnici na webu
- podcast intervjui, predavanja i drugi sadržaji
- dijeljenje video sadržaja
- komentiranje svega
- nove aplikacije (npr. poke)

Najpoznatije usluge/aplikacije

- Google
  - AdWords diskretno oglašavanje u tražilici
  - AdSense Googlovi oglasi na vašim stranicama
  - Google Maps (Earth) karte <u>Discovery Channel: Planet Earth</u>
  - Google Docs kolaborativna izrada dokumenata
  - YouTube dijeljenje video sadržaja
- Wikipedia
- razni blogovi
- <u>Digg</u> dodavanje članaka i dijeljenje s drugima
- <u>Flickr</u> dijeljenje slika
- Technorati tražilica blogova
- <u>Facebook</u> i MySpace
- del.isio.us označavanje članaka
- Skype, ICQ, ...
- <u>Netvibes</u> agregator stranica (RSS)

Najpoznatije domaće usluge/aplikacije

- Katalozi:
  - www.hr, www.zagreb.hr, www.varazdin-online.com, ...
- Vijesti
  - Index.hr, www.net.hr, www.javno.hr, ...
- Novine
  - Jutarnji.hr, večernji.hr, ...
- Video vijesti
  - dnevnik.hr, www.hrt.hr, www.rtl.hr, ...
- Blogovi
  - www.blog.hr, www.bloger.hr, www.mojblog.hr, ...
- Specijalizirane stranice:
  - www.poslovni.hr
  - www.bug.hr, www.pcchip.hr, www.vidi.hr

...

Usporedba weba 1.0 i 2.0

Web 1.0

- čitanje informacija
- klijent-poslužitelj
- HTML
- portali
- parsiranje informacija
- posjedovanje
- modemska veza i HW
- direktoriji
- tipična tvrtka: Netscape

Web 2.0

- pisanje informacija
- P2P (osobe i aplikacije)
- XML
- usluge (services)
- API sučelja i RSS
- dijeljenje
- širokopojasna veza i SW
- oznake
- tipična tvrtka: Google

Uvod u usluge weba

- "obični" Web tipično koriste ljudi za pribavljanje informacija
- tehnologija Web Services (WS) omogućuje programima lakše korištenje Weba
  - umjesto RPC-a/Java RMI-a, CORBA-e, DCOM-a, itd.
- svojstva:
  - komunikacija se temelji na XML-u
  - koristi već postojeću internetsku infrastrukturu i protokole
  - usluge dostupne putem Interneta
  - omogućuje integraciju između različitih aplikacija
  - ne ovisi o programskom jeziku ili zatvorenoj tehnologiji jedne tvrtke
  - omogućuje otkrivanje usluga koje nude te aplikacije
  - usluge su slabo povezane
  - temelji se na industrijskim standardima

Što je usluga weba?

«Usluga weba je aplikacija identificirana URI-jem, čija se sučelja i veze mogu definirati, opisati i otkriti XML-om i koja podržava direktnu interakciju s drugim aplikacijama putem internetskih protokola koristeći poruke temeljene na XML-u»

(www.w3.org)

«Tehnologija usluga weba predstavlja novu vrstu aplikacija weba. To su samostalne, samoopisujuće aplikacije građene od modula, a koje se mogu objaviti, otkriti i pobuditi putem Weba. Usluge weba obavljaju funkcije koje mogu biti bilo što, od jednostavnih zahtijeva do kompliciranih poslovnih transakcija...»

(IBM's tutorial, <u>www.xml.com</u>)

- Usluga weba je program koji:
  - je identificiran URI-jem
  - komunicira s klijentskim programima putem Weba
  - ima sučelje (API) opisano standardima usluge weba
  - omogućuje korištenje neovisno o platformama i programskim jezicima

Tehnologije

Tehnologije usluga weba

- WSDL (Web Services Definition Language)
  - opisuje uslugu
- SOAP (Simple Object Access Protocol)
  - format poruke
- UDDI (Universal Description, Discovery and Integration)
  - za otkrivanje usluga

Druga generacija usluga weba (WS-*)

- WS-Coordination
  - protokol za koordinaciju distribuiranih aplikacija
- WS-Transaction
- BPEL4WS (Business Process Execution Language)
  - jezik za formalnu specifikaciju poslovnih procesa i interakcijskih protokola
- WS-Security
  - sigurnosni protokol (TLS, integritet, privatnost, ...)
- WS-ReliableMessaging
- WS-Policy
- WS-Attachments
- WS-Addressing
  - adresiranje usluga i poruka

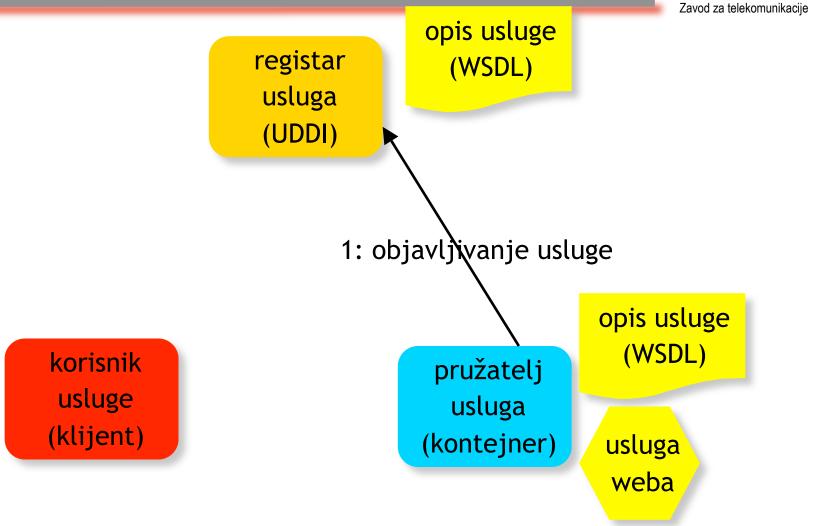

registar usluga (UDDI)

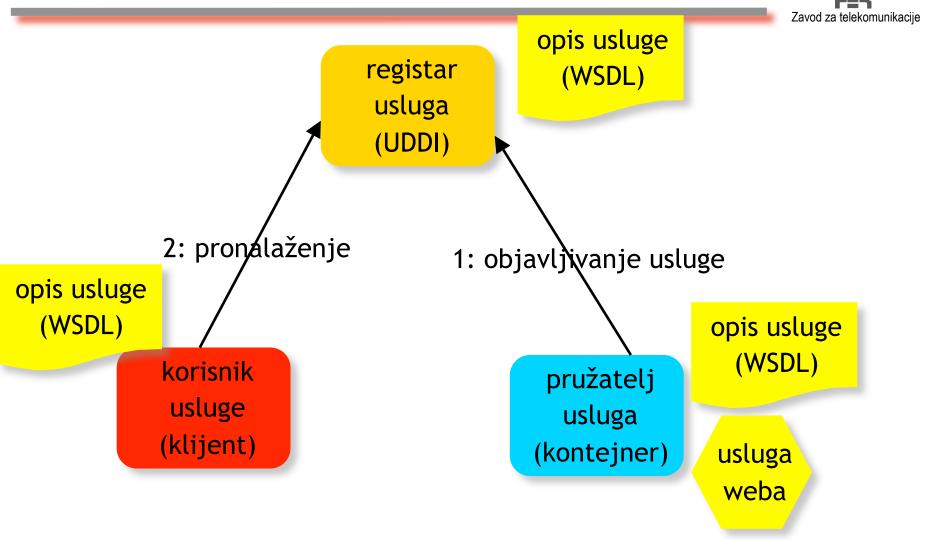
korisnik usluge (klijent) pružatelj usluga (kontejner) opis usluge (WSDL)

usluga weba

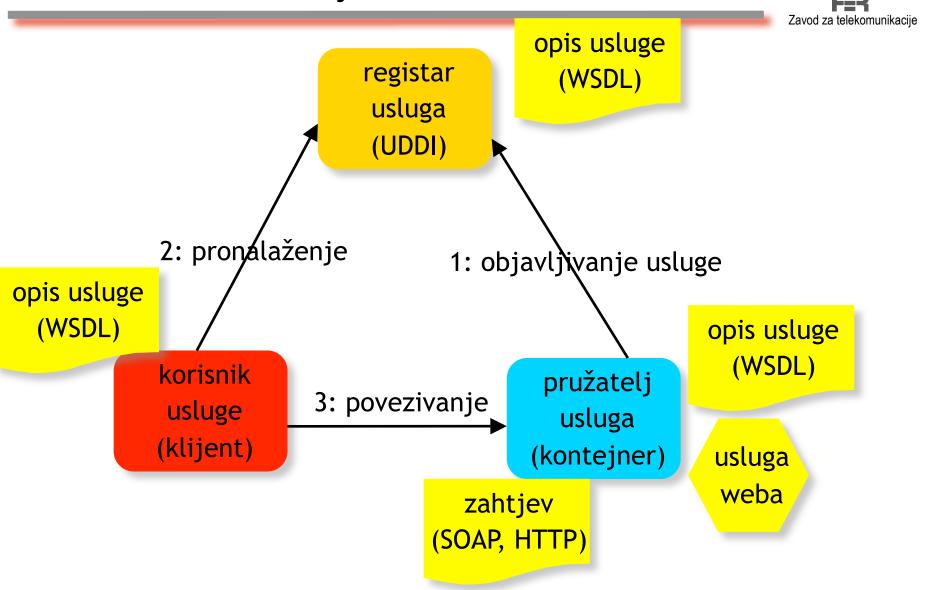

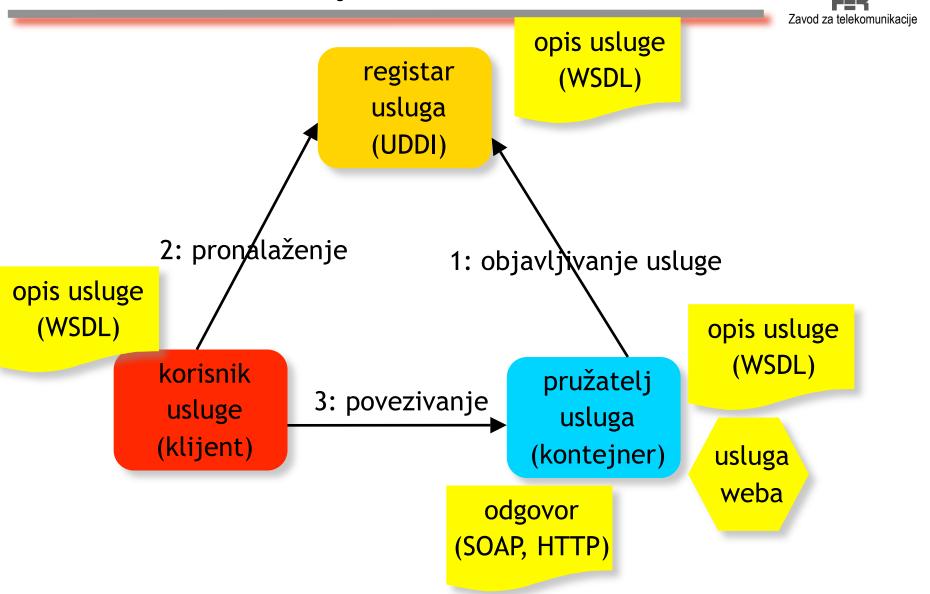

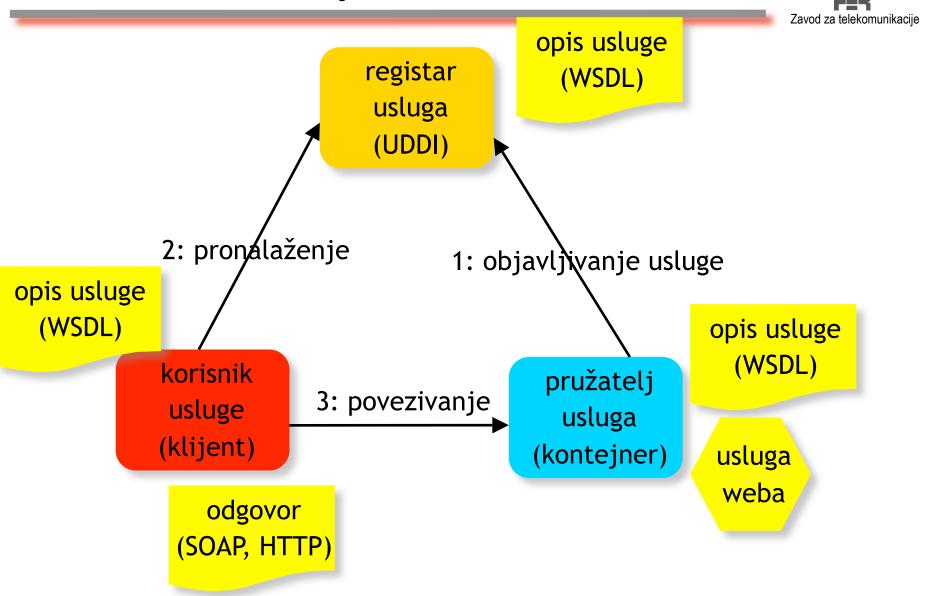

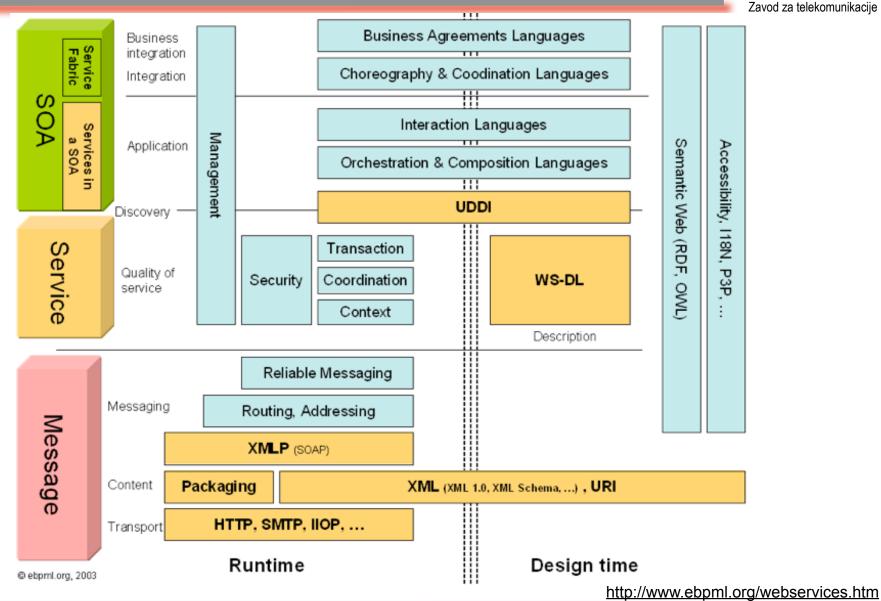

Složaj usluga weba

Klijent-poslužitelj / usluge weba

klijent – poslužitelj

- unutar tvrtke
- ograničeno na skup programskih jezika
- proceduralno
- obično ograničeno na određeni transportni sloj
- jako povezani dijelovi
- učinkovito procesiranje (prostor/ vrijeme)

usluge weba

- između tvrtki
- neovisne o programskom jeziku
- temelji se na porukama
- jednostavno se koristi različitim transportnim mehanizmima
- slabo povezane usluge
- relativno neefikasno procesiranje

aplikacije weba / usluge weba

aplikacije weba

- interakcija korisnik-program
- statička integracija komponenti
- monolitna usluga

usluge weba

- interakcija program-program
- moguća dinamička integracija komponenti
- moguće je sastavljanje usluga od jednostavnijih

Vrste usluga weba

- Usluge temeljene na udaljenim procedurama (RPC)
  - rade kao poziv udaljenih procedura
  - koriste protokol SOAP i specifikaciju WSDL
  - na poslužitelju se poziva metoda u objektu
  - podaci su povezani s metodama koje se pozivaju
- Usluge temeljene na dokumentima/porukama
  - definiraju se poruke koje se razmjenjuju (XML Schema, WSDL)
  - nisu jako povezane
  - nije bitna implementacija, već samo podaci
- Usluge temeljene na stanju resursa
  - RESTful (Representational state transfer)
  - temelje se na protokolu HTTP
  - koriste metode protokola: GET, PUT, DELETE

SOAP (Simple Object Access Protocol)

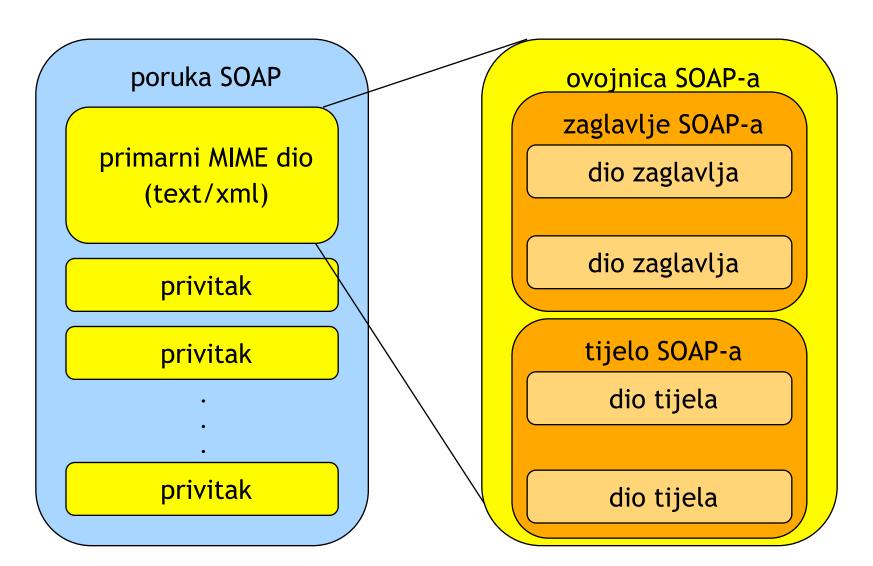

- omogućuje komunikaciju s uslugom weba
- dva osnovna načina rada:
  - poziv udaljenih procedura (RPC)
    - slično kao Corba, DCOM, Java RMI
    - služi za prijenos serijaliziranih parametara i rezultata
    - posljedica:
      - dobro definirana sučelja i tipovi podataka
      - prilagodni kod može biti generiran automatski
  - razmjena dokumenata/poruka
    - sadrži XML dokument
    - fleksibilnije u odnosu na RPC
    - XSLT i XQuery se koristi za prilagodbu dokumenata
    - lakše se koriste uzorci razmjene poruka
    - polako se uključuje semantički web (ontologije, procesiranje i sl.)

specifikacija: http://www.w3.org/TR/soap/

Format poruke SOAP

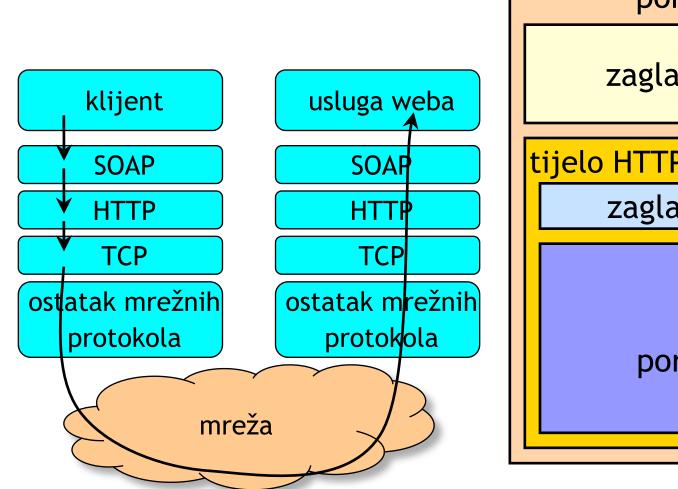
Izgled poruke SOAP


```
<?xml version = "1.0" encoding = "UTF-8"?>
<Envelope xmlns="http://schemas.xmlsoap.org/soap/</pre>
  envelope">
  <Header>
    <!-- sadržaj zaglavlja poruke SOAP -->
  </Header>
  <Body>
    <!-- sadržaj poruke SOAP -->
  </Body>
</Envelope>
```

Prijenos poruke SOAP

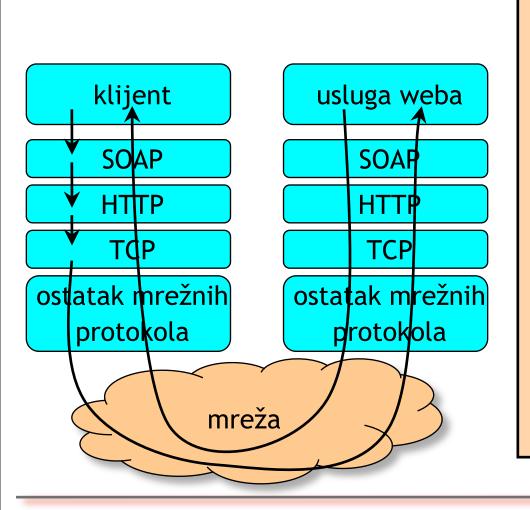

poruka HTTP zaglavlje HTTP-a tijelo HTTP-a = poruka SOAP zaglavlje SOAP-a tijelo poruke SOAP

Prijenos poruke SOAP

poruka HTTP

zaglavlje HTTP-a

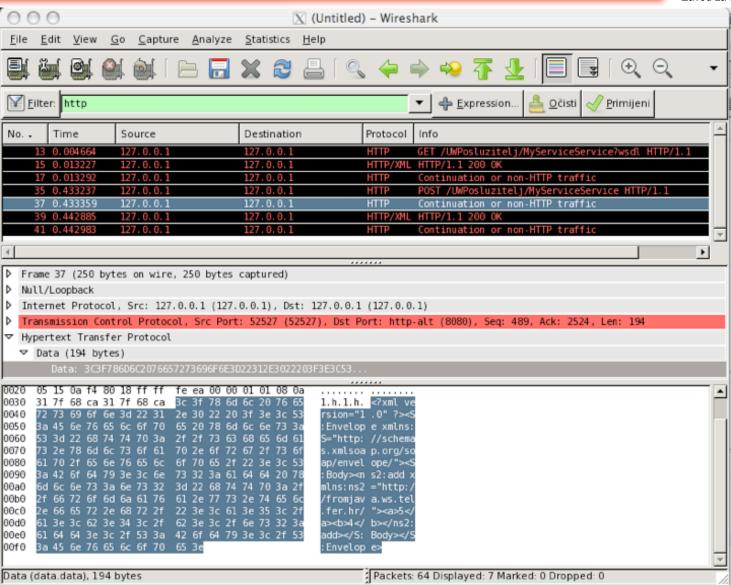
tijelo HTTP-a = poruka SOAP

zaglavlje SOAP-a

tijelo poruke SOAP

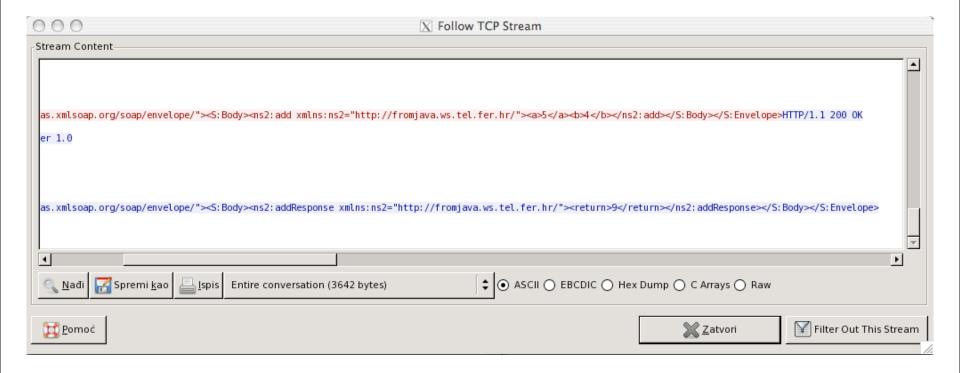
Izgled stvarne poruke SOAP (1)

Izgled stvarne poruke SOAP (1)

Izgled stvarne poruke SOAP (2)

zahtjev

odgovor

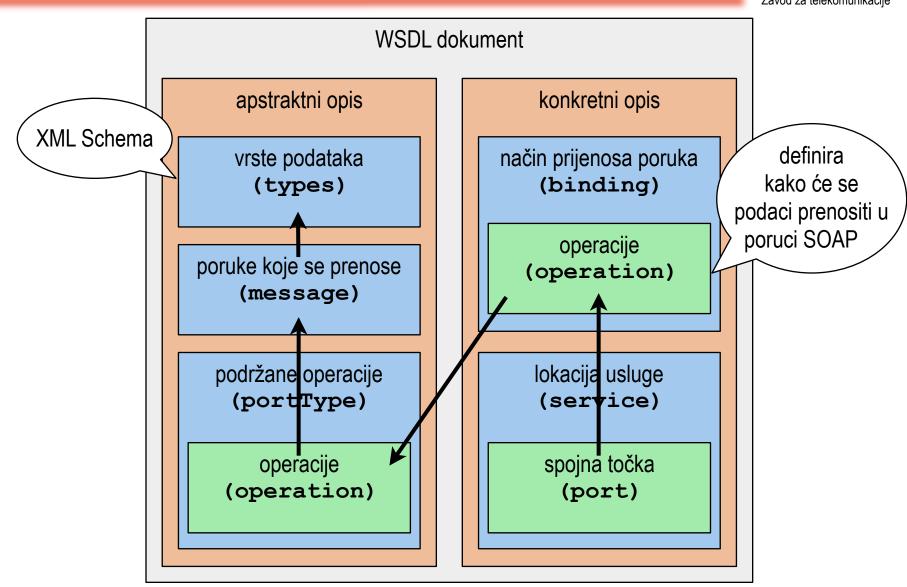
WSDL (Web Services Description Language)

- jezik za opis usluge weba
- usluga weba opisana je skupom komunikacijskih krajnjih točaka (ports)
- krajnja točka se sastoji od dva dijela:
  - apstraktne definicije operacija i poruka
  - specifikacije mrežnog protokola i pojedine krajnje točke te formata poruke
- opisuje komunikacijske detalje između klijenta i usluge
  - strojevi (računala) mogu pročitati WSDL
  - mogu pozvati uslugu definiranu WSDL-om
- jedan je od mehanizama koji omogućuje da se usluga može otkriti pomoću registra
- specifikacija: http://www.w3.org/TR/
   wsdl20

Struktura WSDL-a

Elementi WSDL-a (1)

- definitions
  - osnovni element WSDL dokumenta
- types
  - opis podataka pomoću XML Scheme
  - nepotreban ako se koriste osnovni podaci iz Scheme
- message
  - opis jednosmjerne poruke
  - definira ime poruke
  - poruka se sastoji od dijelova (part)
  - svaki dio se referencira na vrste podataka iz dijela types
- portType
  - definira operacije
  - svaka operacija se sastoji od poruka (reference na poruke)
  - poruke koji mogu biti:
    - parametri (ulazne poruke)
    - vrijednosti koje se vraćaju (rezultati)

Elementi WSDL-a (2)

binding

- definira kako će se poruke iz operacije prenositi
- definira koje transportne protokole će koristiti (HTTP GET, HTTP POST, SOAP, SMTP)
- stil definira vrstu čitave poruke:
  - rpc zahtjev će imati omotač u kojem će pisati naziv funkcije koja se poziva
  - document zahtjev i odgovori će imati "obične" XML dokumente
- poruke mogu koristiti dvije vrste pakiranja poruka:
  - literal onako kako definira Schema
  - encoded kodirano pravilima u SOAP-u

services

- definira lokaciju usluge (URL)
- import
  - koristi se za uključivanje drugih WSDL ili XML Schema dokumenata

Primjer jedne usluge opisane u WSDL-u (1)


```
<?xml version="1.0" encoding="UTF-8"?>
<definitions name="myWSDL"</pre>
    targetNamespace="http://j2ee.netbeans.org/wsdl/myWSDL"
    xmlns="http://schemas.xmlsoap.org/wsdl/"
    xmlns:wsdl="http://schemas.xmlsoap.org/wsdl/"
    xmlns:xsd="http://www.w3.org/2001/XMLSchema"
    xmlns:tns="http://j2ee.netbeans.org/wsdl/myWSDL"
    xmlns:plnk="http://docs.oasis-open.org/wsbpel/2.0/plnktype"
    xmlns:soap="http://schemas.xmlsoap.org/wsdl/soap/">
    <types/>
    <message name="myOperationRequest">
        <part name="part1" type="xsd:string"/>
    </message>
    <message name="myOperationResponse">
        <part name="result" type="xsd:int"/>
    </message>
    <portType name="myPortType">
        <operation name="myOperation">
            <input name="input1" message="tns:myOperationRequest"/>
            <output name="output1" message="tns:myOperationResponse"/>
        </operation>
    </portType>
```

Primjer jedne usluge opisane u WSDL-u (2)


```
<binding name="myBinding" type="tns:myPortType">
        <soap:binding style="rpc"</pre>
             transport="http://schemas.xmlsoap.org/soap/http"/>
        <operation name="myOperation">
            <soap:operation/>
            <input name="input1">
                <soap:body use="literal"</pre>
                   namespace="http://j2ee.netbeans.org/wsdl/myWSDL"/>
            </input>
            <output name="output1">
                <soap:body use="literal"</pre>
                   namespace="http://j2ee.netbeans.org/wsdl/myWSDL"/>
            </output>
        </operation>
    </binding>
    <service name="myService">
        <port name="myPort" binding="tns:myBinding">
            <soap:address</pre>
                location="http://ws.tel.fer.hr:8080/myService/myPort"/>
        </port>
    </service>
    <plnk:partnerLinkType name="myWSDL">
        <plnk:role name="myPortTypeRole" portType="tns:myPortType"/>
    </plnk:partnerLinkType>
</definitions>
```

Pronalaženje usluga

- UDDI (Universal Description, Discovery and Integration)
- osigurava platformu za otkrivanje usluga na Internetu
- sastoji se od 3 dijela:
  - imenik (White pages)
    - adrese, kontakti i identifikatori
  - poslovni imenik (Yellow pages)
    - kategorizacija područja, usluga i proizvoda te lokacije
  - tehničke informacije (Green pages)
    - sadrži tehničke informacije o uslugama
- nema centralnog registra
- više informacija: http://www.uddi.org/

Raspodijeljeni sustavi 30 od 61

Što nam je potrebno za izradu usluge weba

- trebamo imati:
  - alat
    - npr. NetBeans 6.x
      - http://www.netbeans.org/
  - aplikacijski poslužitelj
    - npr. GlassFish
      - https://glassfish.dev.java.net

Raspodijeljeni sustavi 31 od 61

Primjer izrade usluge weba temeljene na RPC-u

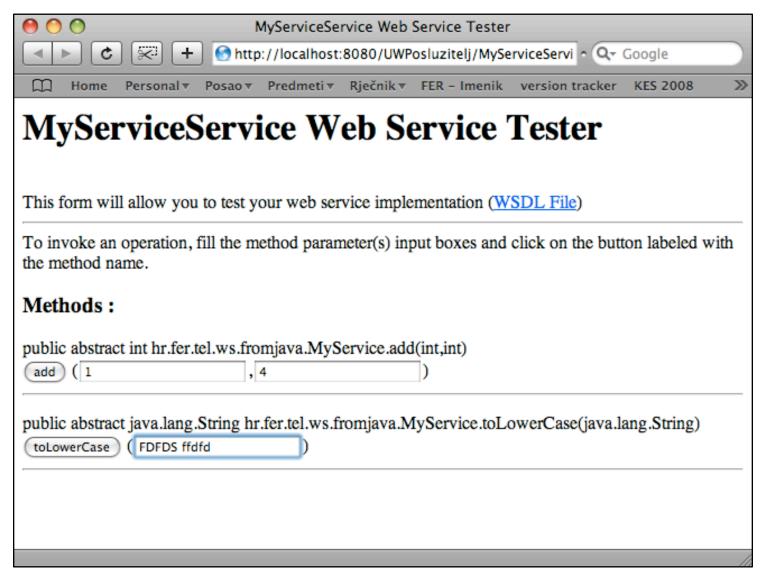
- napravimo novi projekt
- stvorimo novu uslugu weba i stvorimo operacije:

```
@WebService()
public class MyService {
    @WebMethod(operationName = "add")
    public int add(@WebParam(name = "a") int a,
                   @WebParam(name = "b") int b) {
        return a + b;
    @WebMethod(operationName = "toLowerCase")
    public String toLowerCase(
                  @WebParam(name = "text") String text) {
        return text.toLowerCase();
```

Raspodijeljeni sustavi 32 od 61

Ispitivanje usluge iz preglednika

Raspodijeljeni sustavi 33 od 61

Pozivanje usluge iz programa

- treba stvoriti novi Web Service Client
  - WSDL možemo preuzeti iz: drugog projekta, datoteke, URL-a na WSDL
- u Web Service References djelu je sada prikazana usluga
- mišem treba prevuči operaciju u kod gdje želimo pozvati uslugu
- tamo se generira sljedeći kod:

```
try {
    MyServiceService service = new MyServiceService();
    MyService port = service.getMyServicePort();
    int a = 5;
    int b = 4;

    int result = port.add(a, b);
    System.out.println("Result = " + result);
} catch (Exception ex) { }
```

Raspodijeljeni sustavi 34 od 61

Izrada usluge sa složenim parametrima (1)

- složeni parametar je instanca klase (npr. Person)
- postupak:
  - napraviti klasu

```
public class Person {
    private String firstName, lastName;
    private int age;

    public int getAge() {
        return age;
    }

    public void setAge(int age) {
        this.age = age;
    }
...
}
```

 napraviti uslugu weba s operacijom koja ima parametar klasu Person

Raspodijeljeni sustavi 35 od 61

Izrada usluge sa složenim parametrima (2)

implementacija usluge

pozivanje usluge iz programa

```
try { // Call Web Service Operation
   MyServiceService service = new MyServiceService();
   MyService port = service.getMyServicePort();
   Person parameter = new Person();
   parameter.setAge(30);
   parameter.setFirstName("Ivan");
   parameter.setLastName("Horvat");
   String result = port.complexOperation(parameter);
   System.out.println("Result = " + result);
} catch (Exception ex) {
   // TODO handle custom exceptions here
}
```

Primjer korištenja gotovih usluga (1)

- pod Service dijelom imamo već postavljene usluge
- možemo dodati neke druge usluge
- korištenje postojećih usluga npr. Yahoo News Search
   Service (http://developer.yahoo.com/search/news/V1/newsSearch.html)
  - operaciju prevučemo u program koji ju poziva

```
try {
    String query = "distributed programming";
    String type = "all";
    Integer results = 10;
    Integer start = 1;
    String sort = "rank";
    String language = "";
    String output = "xml";
    String callback = null;
   RestResponse result = YahooNewsSearchService.search(query, type, results,
        start, sort, language, output, callback);
   ResultSet resultObj = result.getDataAsObject(ResultSet.class);
    System.out.println("The SaasService returned: " +
        result.getDataAsString());
} catch (Exception ex) {
   ex.printStackTrace();
```

Primjer korištenja gotovih usluga (2)

- u projektu su generirana dva paketa:
  - org.netbeans.saasiorg.netbeans.saas.yahoo
- u drugom paketu se nalazi datoteka: yahoonewssearchserviceauthenticator.properites
  - u nju treba staviti ključ koji se može dobiti registracijom (besplatno)
- pokrenuti program

Raspodijeljeni sustavi 38 od 61

Primjer korištenja gotovih usluga (3)


```
<?xml version="1.0" encoding="UTF-8"?>
<ResultSet xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance"</pre>
xmlns="urn:yahoo:yn" xsi:schemaLocation="urn:yahoo:yn http://
api.search.yahoo.com/NewsSearchService/V1/NewsSearchResponse.xsd"
totalResultsAvailable="146" totalResultsReturned="10"
firstResultPosition="1">
<Result>
  <Title>Nero Delivers on Vision for &quot;Liquid&quot; Content
Creation and Distribution with Launch of Three New Products</Title>
  <Summary>KARLSBAD, Germany, BUSINESS WIRE -- Nero , creators of
Liquid Media technology, today announced breakthrough new software
offerings that will enable content to be easily created and
distributed anytime, anywhere and on any device.</Summary>
  <Url>http://www.broadcastnewsroom.com/articles/viewarticle.jsp?
id=531798</Url>
  <ClickUrl>http://www.broadcastnewsroom.com/articles/
viewarticle.jsp?id=531798</ClickUrl>
  <NewsSource>Broadcast Newsroom</NewsSource>
  <NewsSourceUrl>http://www.broadcastnewsroom.com/</NewsSourceUrl>
  <Language>en</Language>
  <PublishDate>1222692949</PublishDate>
  <ModificationDate>1222692950</modificationDate>
</Result>
```

Usluge temeljene na dokumentima

- RPC
  - implicira se poziv procedure/funkcije/metode
  - obično su sinkrone
  - sadržaj su parametri poziva procedure i rezultat izvršavanja
- Usluge temeljene na dokumentima
  - razmjenjuju se dokumenti
  - dogovor o dokumentima (XML Schema)
  - obično su asinkrone
  - parametri kod povezivanja u WSDL-u su: Document-literal

Raspodijeljeni sustavi 40 od 61

Izrada usluga temeljenih na dokumentima

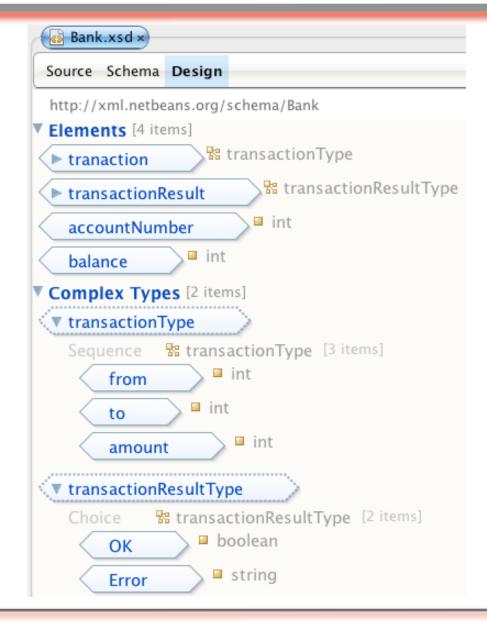

- Postupak:
  - 1. definiranje XML Scheme dokumenata
    - obično u posebnoj datoteci
  - 2. definiranje WSDL-a
    - uključuje XML Scheme

Raspodijeljeni sustavi 41 od 61

Izrada scheme (1)

Raspodijeljeni sustavi 42 od 61

Izrada scheme (2)

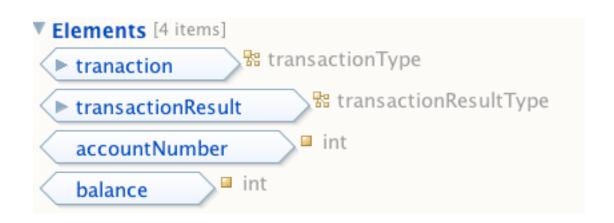


```
<?xml version="1.0" encoding="UTF-8"?>
<xsd:schema xmlns:xsd="http://www.w3.org/2001/XMLSchema"</pre>
            targetNamespace="http://xml.netbeans.org/schema/Bank"
            xmlns:tns="http://xml.netbeans.org/schema/Bank"
            elementFormDefault="qualified">
    <xsd:complexType name="transactionType">
                                                            transactionType
        <xsd:sequence>
                                                            Sequence
                                                                     transactionType [3 iten
                                                                         int
            <xsd:element name="from" type="xsd:int"/>
                                                                from
            <xsd:element name="to" type="xsd:int"/>
                                                                       int
                                                                to
            <xsd:element name="amount" type="xsd:int"/>
                                                                           int
                                                                amount
        </xsd:sequence>
    </xsd:complexType>
    <xsd:complexType name="transactionResultType">
                                                            transactionResultType
        <xsd:choice>
                                                            Choice
                                                                    transactionResultType
                                                                        boolean
            <xsd:element name="OK" type="xsd:boolean"/>
                                                                OK
                                                                          string
            <xsd:element name="Error" type="xsd:string"/>
                                                                Error
        </xsd:choice>
    </xsd:complexType>
```

Raspodijeljeni sustavi 43 od 61

Izrada scheme (3)

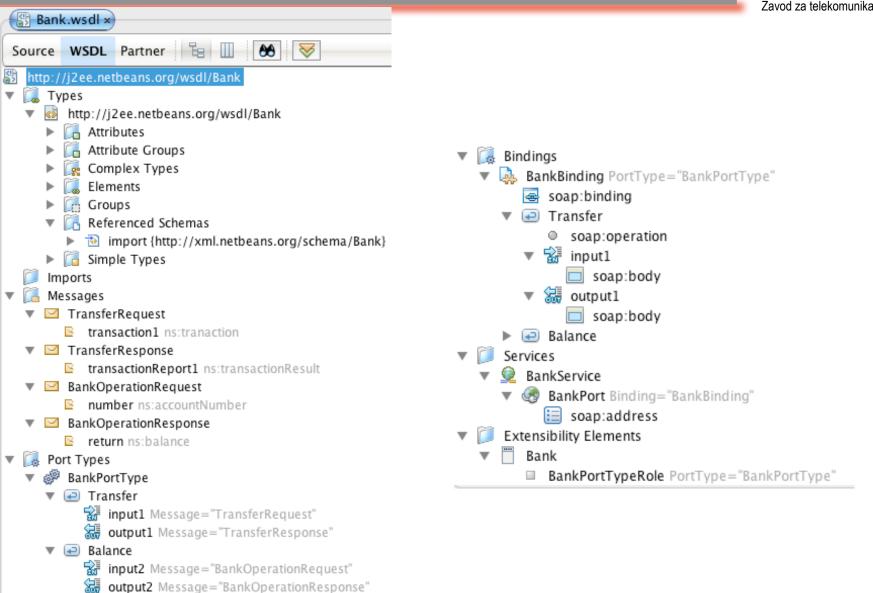

Raspodijeljeni sustavi 44 od 61

Izrada WSDL-a (1)

Raspodijeljeni sustavi 45 od 61

Izrada WSDL-a (2)


```
<?xml version="1.0" encoding="UTF-8"?>
<definitions name="Bank" targetNamespace="http://j2ee.netbeans.org/wsdl/Bank"</pre>
    xmlns="http://schemas.xmlsoap.org/wsdl/"
    xmlns:wsdl="http://schemas.xmlsoap.org/wsdl/"
    xmlns:xsd="http://www.w3.org/2001/XMLSchema"
    xmlns:tns="http://j2ee.netbeans.org/wsdl/Bank"
    xmlns:plnk="http://docs.oasis-open.org/wsbpe1/2.0/plnktype"
    xmlns:ns="http://xml.netbeans.org/schema/Bank"
    xmlns:soap="http://schemas.xmlsoap.org/wsdl/soap/">
    <types>
        <xsd:schema targetNamespace="http://j2ee.netbeans.org/wsdl/Bank">
            <xsd:import namespace="http://xml.netbeans.org/schema/Bank"</pre>
                        schemaLocation="Bank.xsd"/>
        </xsd:schema>
    </types>
    <message name="TransferRequest">
        <part name="transaction1" element="ns:tranaction"/>
    </message>
    <message name="TransferResponse">
        <part name="transactionReport1" element="ns:transactionResult"/>
    </message>
    <message name="BankOperationRequest">
                                                                            46
        <part name="number" element="ns:accountNumber"/>
```

Izrada WSDL-a (2)


```
<?xml version="1.0" encoding="UTF-8"?>
<definitions name="Bank" targetNamespace="http://j2ee.netbeans.org/wsdl/Bank"</pre>
   xmlns="http://schemas.xmlsoap.org/wsdl/"
   xmlns:wsdl="http://schemas.xmlsoap.org/wsdl/"
   xmlns:xsd="http://www.w3.org/2001/XMLSchema"
   xmlns:tns="http://j2ee.netbeans.org/wsdl/Bank"
   xmlns:plnk="http://docs.oasis-open.org/wsbpel/2.0/plnktype"
   xmlns:ns="http://xml.netbeans.org/schema/Bank"
   xmlns:soap="http://schemas.xmlsoap.org/wsdl/soap/">
   <types>
       <xsd:schema targetNamespace="http://j2ee.netbeans.org/wsdl/Bank">
           <xsd:import namespace="http://xml.netbeans.org/schema/Bank"</pre>
                       schemaLocation="Bank.xsd"/>
       </xsd:schema>
   </types>
   <message name="TransferRequest">
       <part name="transaction1" element="ns:tranaction"/>
   </message>
   <message name="TransferResponse">
       <part name="transactionReport1" element="ns:transactionResult"/>
   </message>
   <message name="BankOperationRequest">
                                                                        46
```

Izrada WSDL-a (2)


```
<?xml version="1.0" encoding="UTF-8"?>
<definitions name="Bank" targetNamespace="http://j2ee.netbeans.org/wsdl/Bank"</pre>
    xmlns="http://schemas.xmlsoap.org/wsdl/"
    xmlns:wsdl="http://schemas.xmlsoap.org/wsdl/"
    xmlns:xsd="http://www.w3.org/2001/XMLSchema"
    xmlns:tns="http://j2ee.netbeans.org/wsdl/Bank"
    xmlns:plnk="http://docs.oasis-open.org/wsbpe1/2.0/plnktype"
    xmlns:ns="http://xml.netbeans.org/schema/Bank"
    xmlns:soap="http://schemas.xmlsoap.org/wsdl/soap/">
    <types>
        <xsd:schema targetNamespace="http://j2ee.netbeans.org/wsdl/Bank">
            <xsd:import namespace="http://xml.netbeans.org/schema/Bank"</pre>
                        schemaLocation="Bank.xsd"/>
        </xsd:schema>
    </types>
    <message name="TransferRequest">
        <part name="transaction1" element="ns:tranaction"/>
    </message>
    <message name="TransferResponse">
        <part name="transactionReport1" element="ns:transactionResult"/>
    </message>
    <message name="BankOperationRequest">
                                                                            46
        <part name="number" element="ns:accountNumber"/>
```

```
schemaLocation="Bank.xsd"/>
    </xsd:schema>
</types>
<message name="TransferRequest">
    <part name="transaction1" element="ns:tranaction"/>
</message>
<message name="TransferResponse">
    <part name="transactionReport1" element="ns:transactionResult"/>
</message>
<message name="BankOperationRequest">
    <part name="number" element="ns:accountNumber"/>
</message>
<message name="BankOperationResponse">
    <part name="return" element="ns:balance"/>
</message>
<portType name="BankPortType">
    <operation name="Transfer">
        <input name="input1" message="tns:TransferRequest"/>
        <output name="output1" message="tns:TransferResponse"/>
    </operation>
   <operation name="Balance">
        <input name="input2" message="tns:BankOperationRequest"/>
        <output name="output2" message="tns:BankOperationResponse"/>
    </operation>
</portType>
                                                                       46
```

<xsd:import namespace="http://xml.netbeans.org/schema/Bank"</pre>

```
<message name="BankOperationResponse">
    <part name="return" element="ns:balance"/>
</message>
<portType name="BankPortType">
    <operation name="Transfer">
        <input name="input1" message="tns:TransferRequest"/>
        <output name="output1" message="tns:TransferResponse"/>
    </operation>
   <operation name="Balance">
        <input name="input2" message="tns:BankOperationRequest"/>
        <output name="output2" message="tns:BankOperationResponse"/>
    </operation>
</portType>
<binding name="BankBinding" type="tns:BankPortType">
    <soap:binding style="document"</pre>
                  transport="http://schemas.xmlsoap.org/soap/http"/>
    <operation name="Transfer">
        <soap:operation/>
        <input name="input1">
            <soap:body use="literal"/>
        </input>
        <output name="output1">
            <soap:body use="literal"/>
        </output>
    </operation>
                                                                       46
```

```
<output name="output2" message="tns:BankOperationResponse"/>
    </operation>
</portType>
<binding name="BankBinding" type="tns:BankPortType">
    <soap:binding style="document"</pre>
                  transport="http://schemas.xmlsoap.org/soap/http"/>
    <operation name="Transfer">
        <soap:operation/>
        <input name="input1">
            <soap:body use="literal"/>
        </input>
        <output name="output1">
            <soap:body use="literal"/>
        </output>
    </operation>
   <operation name="Balance">
        <soap:operation/>
        <input name="input2">
            <soap:body use="literal"/>
        </input>
        <output name="output2">
            <soap:body use="literal"/>
        </output>
    </operation>
</binding>
                                                                        46
```

<service name="BankService">

```
</input>
            <output name="output2">
                <soap:body use="literal"/>
            </output>
        </operation>
    </binding>
    <service name="BankService">
        <port name="BankPort" binding="tns:BankBinding">
            <soap:address location="http://localhost:${HttpDefaultPort}/</pre>
BankService/BankPort"/>
        </port>
    </service>
    <plnk:partnerLinkType name="Bank">
        <plnk:role name="BankPortTypeRole" portType="tns:BankPortType"/>
    </plnk:partnerLinkType>
</definitions>
```

Raspodijeljeni sustavi 46 od 61

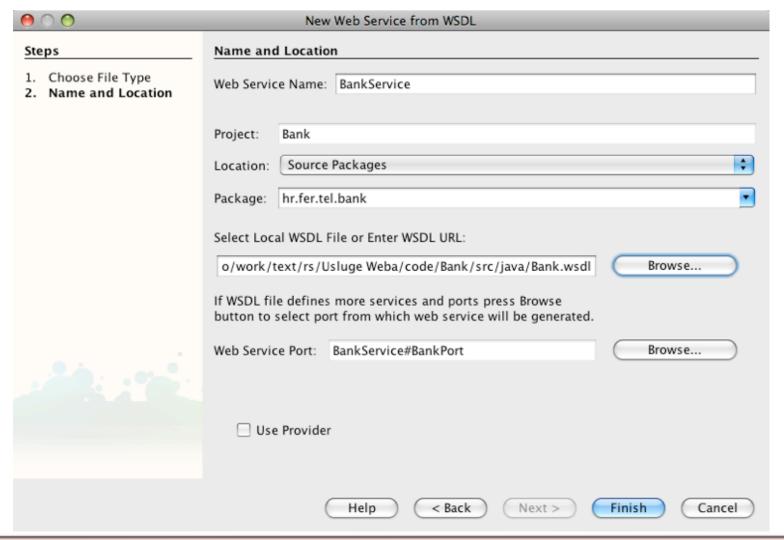
```
</input>
            <output name="output2">
                <soap:body use="literal"/>
            </output>
        </operation>
    </binding>
    <service name="BankService">
        <port name="BankPort" binding="tns:BankBinding">
            <soap:address location="http://localhost:${HttpDefaultPort}/</pre>
BankService/BankPort"/>
        </port>
    </service>
    <plnk:partnerLinkType name="Bank">
        <plnk:role name="BankPortTypeRole" portType="tns:BankPortType"/>
    </plnk:partnerLinkType>
</definitions>
```

Raspodijeljeni sustavi 46 od 61

Stvaranje usluge (1)

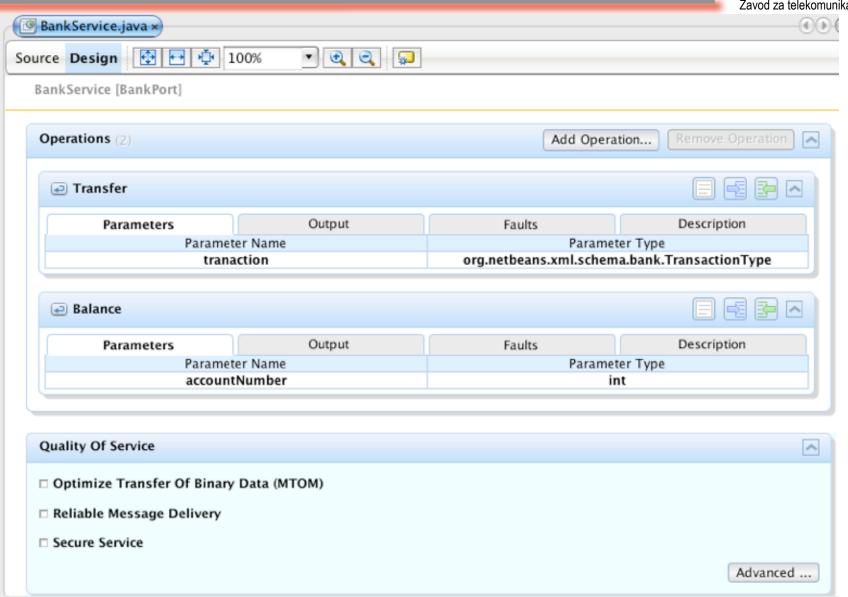
File → New File → Web Services → Web Service From WSDL

Raspodijeljeni sustavi 47 od 61

Stvaranje usluge (2)

Raspodijeljeni sustavi 48 od 61

Stvaranje usluge (3)


```
package hr.fer.tel.bank;
import ...
@WebService(serviceName = "BankService", portName = "BankPort",
   endpointInterface = "org.netbeans.j2ee.wsdl.bank.BankPortType",
   targetNamespace = "http://j2ee.netbeans.org/wsdl/Bank",
  wsdlLocation = "WEB-INF/wsdl/BankService/Bank.wsdl")
public class BankService implements BankPortType {
   public TransactionResultType transfer(TransactionType transaction1) {
        //TODO implement this method
        throw new UnsupportedOperationException("Not implemented yet.");
   public int balance(int number) {
        //TODO implement this method
        throw new UnsupportedOperationException("Not implemented yet.");
```

Raspodijeljeni sustavi 49 od 61

Implementacija


```
public TransactionResultType transfer(TransactionType transaction1) {
    TransactionResultType result = new TransactionResultType();
    if(transaction1.getAmount() > 1000) {
        result.setOK(false);
        result.setError("The amount is out of limits.");
    } else {
        result.setOK(true);
    }
    return result;
```

Raspodijeljeni sustavi 50 od 61

Stvaranje klijenta

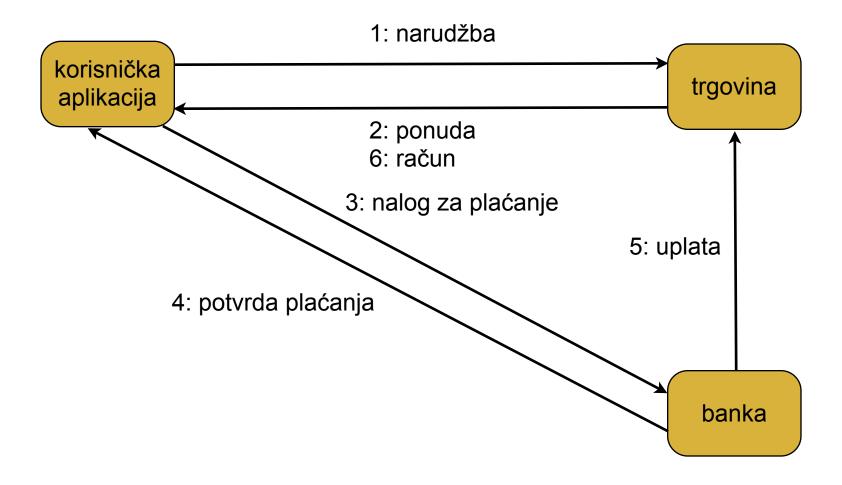
- isto kao i prijašnje usluge
- kod:

```
try { // Call Web Service Operation
    BankService service = new BankService();
    BankPortType port = service.getBankPort();
    TransactionType transaction1 = new TransactionType();
    transaction1.setAmount(500);
    TransactionResultType result = port.transfer(transaction1);
    if(result.isOK())
        System.out.println("Transaction is successful.");
    else
        System.out.println("Transaction failed. Reason: " +
            result.getError());
} catch (Exception ex) {
    // TODO handle custom exceptions here
```

Raspodijeljeni sustavi 51 od 61

Primjer scenarija: kupovina

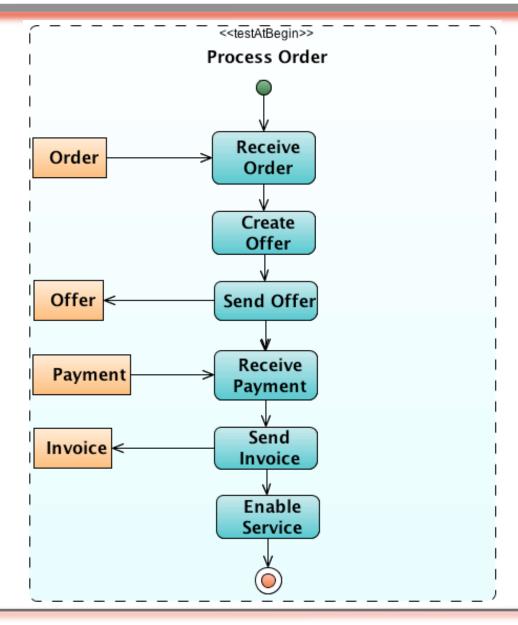

Raspodijeljeni sustavi 52 od 61

Proces obrade narudžbe

Raspodijeljeni sustavi 53 od 61

Uslužno orijentirana arhitektura

- SOA (Service Oriented Architecture)
- to je pristup/način izrade usluga
- razdvajanje interesa (separation of concerns)
- raspodijeljene usluge (fizički, pružatelj)
- svaka usluga se može nadograđivati bez obzira na druge usluge
- jedna usluga koristi drugu i mora znati kako ju koristiti (lokacija, opis, poruke)
- SOA nije nužno vezana uz usluge weba
  - najlakše napraviti pomoću usluga weba

Raspodijeljeni sustavi 54 od 61

Svojstva

- slaba povezanost usluga
- uslužni ugovori
  - dogovor o komunikaciji (opis usluge WSDL, XML Schema, policy, pravni dokumenti)
- autonomnost
  - usluga ima kontrolu nad logikom koju enkapsulira
- apstrakcija
  - izvana se vidi samo ono što je u ugovoru
- ponovna iskoristivost
  - uslugu mogu koristiti druge usluge
- mogućnost slaganja u složene usluge
- usluge bez stanja su skalabilne
- mogućnost otkrivanja usluga

Raspodijeljeni sustavi 55 od 61

Osnovno o BPEL-u

- Business Process Execution Language (BPEL)
- opis poslovnog procesa pomoću XML-a
- interakcija s uslugama weba
- nije metodologija ili proces
- definira ponašanje jednog entiteta
- omogućuje jednostavnu manipulaciju podacima
- ima elemente programskog jezika
  - petlje, uvjete, varijable, pozivanje usluga, čekanje poziva usluge, ...
- postoje "procesori" koji mogu izvršavati BPEL procese
  - npr. Java Business Integration (JBI) runtime environment

Raspodijeljeni sustavi 56 od 61

Izrada BPEL procesa

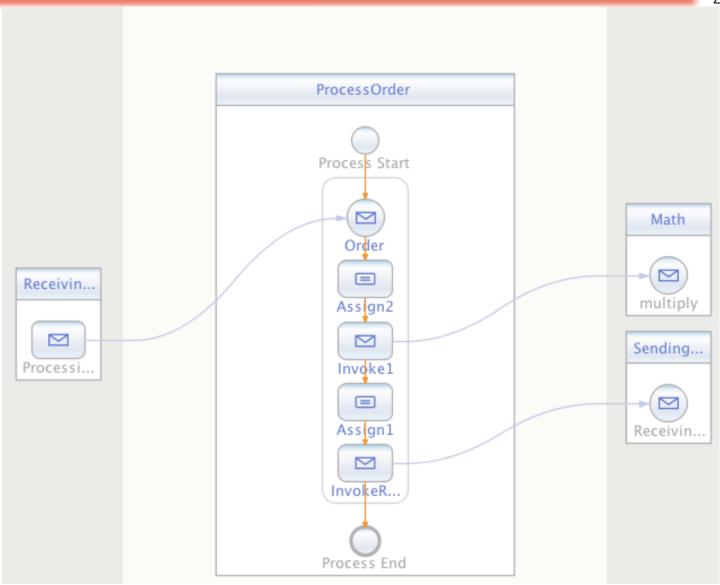

- stvaranje BPEL modul projekta
  - stvaranje XML Scheme
  - stvaranje WSDL-a
  - stvaranje BPEL procesa: dodavanje partnerskih linkova, povezivanje usluga, mapiranje podataka
- izrada kompozitne aplikacije
  - dodavanje BPEL modula aplikaciji
- isporuka kompozitne aplikacije

Raspodijeljeni sustavi 57 od 61

Primjer BPEL procesa (1)

Raspodijeljeni sustavi 58 od 61

Usluge weba temeljene na resursima (REST)

- REST (Representational State Transfer)
- pojmovi: The REST Way ili RESTful services
- pojam je skovao Roy Fielding u svojoj doktorskoj disertaciji
- nije standard već arhitekturni stil
- sve se temelji na resursima koji su predstavljeni URL-ovima: http://tel.fer.hr/users/ - popis svih korisnika http://tel.fer.hr/users/1 - korisnik s identifikatorom 1 http://tel.fer.hr/users/1/firstName - ime korisnika
- koristi protokole: HTTP (GET, POST, PUT, DELETE), XML, XLink
- bez stanja (stateless), privremeno spremanje (cache)

Raspodijeljeni sustavi 59 od 61

Primjer zahtjeva i odgovora

HTTP GET http://tel.fer.hr/users

HTTP GET http://tel.fer.hr/users/2

Raspodijeljeni sustavi 60 od 61

Tipično korištenje REST usluga

za Create, read, update and delete (CRUD)

HTTP	CRUD
PUT	Create, (Overwrite/Replace)
GET	Read
POST	Update, (Create, Delete)
DELETE	Delete

primjer gotove usluge: Flickr Services

Raspodijeljeni sustavi 61 od 61